

ТРАНСФОРМАЦІЇ ВУЛИЧНОЇ ФОТОГРАФІЇ В ЕРУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

О. В. Місяк

Київський університет культури, м. Київ, Україна
oleg.misiak@gmail.com

O. Misiak

Kyiv University of Culture, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0005-8172-1567>

О. В. Місяк. Трансформації вуличної фотографії в еру цифрових технологій

Мета статті — дослідити розвиток жанру вуличної фотографії в контексті цифровізації. Методологія: логіко-аналітичний, предметно-аналітичний, системно-аналітичний та історико-культурний методи. Досліджено вплив цифрових технологій на еволюцію жанру, зокрема роль мобільних пристроїв і соціальних мереж у розмиванні меж між професійною та аматорською фотографією. Наукова новизна: аналіз жанру вуличної фотографії з погляду цифрових інновацій, вплив гуманізму, сюрреалізму та документального кіно. Висновки: цифрові технології змінюють жанр, зберігаючи його адаптивність до сучасних соціокультурних умов.

Ключові слова: вулична фотографія, цифрові технології, гуманізм, сюрреалізм, документальне кіно, цифрова фотографія, candid photography.

O. Misiak. Transformations of street photography in the era of digital technologies

The purpose of the article is to explore the main features of street photography's development in the digital age.

The methodology. Several methods were used to analyze the street photography genre. The logical-analytical method helped to organize and summarize key ideas. The subject-analytical method allowed a deeper look at photography as a form of art and social communication. The system-analytical method showed the connection between technology and the evolution of the genre. The typological method identified the main stages of street photography development, and the historical-cultural method traced the impact of cultural factors on the genre.

The results. Digital technologies have greatly influenced the genre, transforming it from traditional to new forms. The use of mobile devices and social media has blurred the lines between professional and amateur

photography, opening new creative possibilities. Street photography now includes elements of humanism, surrealism, and documentary film, creating visual stories that reflect the social space of the digital age.

The scientific novelty. This study explores how digital technologies have changed street photography. It also explores how humanism, surrealism, and documentary film influence the genre, as well as its historical and modern development.

The conclusions. Digital photography is flexible and widespread because of mobile devices, which affects how people create. Smartphones, social media, mirrorless cameras, and AI have changed the genre, making it harder to tell the difference between professional and amateur work. Street photography continues to adapt to the changing cultural space.

The practical significance of the article is in its contribution to understanding how digital technologies affect street photography and audiovisual arts. It helps both researchers and artists better understand how technology is changing creative expression.

Keywords: street photography, digital technologies, humanism, surrealism, documentary film, digital photography, candid photography.

Постановка проблеми. Вулична фотографія розвивалася протягом багатьох десятиліть у контексті соціокультурних трансформацій та відповідно до особливостей технологічного прогресу. Перші десятиліття ХХІ ст. відкрили нову еру вуличної фотографії, сформовану прогресом у технологіях камери та динамікою розвитку громадських місць (сучасні громадські простори стали більш інклюзивними та інтерактивними завдяки архітектурним і технологічним інноваціям, що сприяло зростанню соціальної активності). Доступ до високоякісних камер і широке використання мобільних пристроїв значно вдоступнили фотографію для

більшої аудиторії. Безпосередність і зручність цифрової фотографії пришвидшили навчання, дозволяючи фотографам експериментувати, вчитися та вдосконалювати свої навички в реальному часі. Саме тому динаміка розвитку жанру вуличної фотографії на сучасному етапі зумовлює необхідність її дослідження з позицій сучасної культурології в контексті особливостей цифрової доби.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий інтерес до різноманітних аспектів цифрової фотографії та спроби теоретизувати основні тенденції її розвитку протягом останніх років швидко зростає, що відповідає динаміці врізноманітнення практики фотомистецтва в цифровому суспільстві. Міждисциплінарність проблематики засвідчує значна кількість наукових праць, у яких аналізуються різноманітні аспекти означеного питання. Серед останніх досліджень та публікацій варто згадати статті О. Кожевнікова (Кожевніков, 2018), Ю. Канарика та Я. Панькової (Канарик & Панькова, 2021); підходи і методи до вивчення цифрової фотографії і відеозйомки для потреб різних типів освітніх установ і закладів освіти розглядають Ю. Дятлов та О. Пустовий (Дятлов & Пустовий, 2021); філософське осмислення важливих аспектів людського буття, що пов'язані з поширенням фотографії в сучасному суспільстві, здійснюють С. Повторева та О. Чурсінова (Повторева & Чурсінова, 2016); з'ясуванню специфічних особливостей постфотографії та постфілософського пошуку смислів у фотографічному зображенні присвячено публікацію М. Кириченко (Кириченко, 2019) та ін. Проте специфіка вуличної фотографії в сучасному цифровому суспільстві є недостатньо дослідженою.

Мета статті — виявити особливості розвитку жанру вуличної фотографії в контексті тенденції цифровізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вулична фотографія, як мистецький жанр, існує вже понад століття, розвиваючись зі змінами в технологіях, мистецтві та культурі. За своєю суттю, вулична фотографія (англ. candid photography) фіксує в громадських місцях життєві моменти повсякденності, набувши статусу важливої частини візуальної оповіді та

документальної фотографії. Відповідно, така фотографія може бути цінним інструментом у дослідженні унікальної ідентичності та культури регіонів і громад, особливо в часи соціальних зростання й боротьби.

У зв'язку із цим, надамо визначення поняття, винесеного в заголовок статті, яке найточніше сформулювали S. Howarth та S. McLaren (Howarth & McLaren, 2012). Вулична фотографія — це жанр, поява якого безпосередньо пов'язана з виникненням фотографії. Суть того, що нині відомо як «вулична фотографія», полягає в «імпульсі робити відверті знімки в потоці повсякденного життя» (там само, 2012, р. 9). За словами дослідників, вулична фотографія — це «неперервана традиція», що веде до винаходу фотографії як такої, оскільки найперші фотознімки підпадають під поняття вуличної фотографії. У перші роки розвитку фотографії вулична зйомка не була особливо поширеною у зв'язку з громіздким фотообладнанням. Однак поява на початку 1900-х рр. портативної камери дозволила фотографам знімати повсякденні моменти на вулицях. Піонери жанру, такі як Е. Атже та А. Картье-Брессон, у 1920–1930-ті рр. проклали шлях до сучасної вуличної фотографії, використовуючи ручні фотоапарати для зйомки буденного життя міста. У 1950–1960-ті рр. вулична фотографія процвітала завдяки появі швидших і доступніших фотоапаратів й плівки. Фотографи Р. Франк та Г. Віногранд відобразили дух післявоєнної Америки, задокументувавши мінливий соціальний і політичний ландшафт країни. У 70-ті рр. ХХ ст. вулична фотографія стала інтроспективнішою, коли такі фотографи, як Д. Арбус та Л. Фрідлендер, почали у своїх роботах досліджувати теми ідентичності й відчуження.

Вулична фотографія — це феномен, що робить художника залученим і водночас вільним та розкутим у діях, відповідно, об'єктивним. На відміну від документаліста або фотожурналіста, вуличний фотограф вільний від жорстких принципів, інструкцій або певних завдань, тому урбаністичне середовище стає ідеальним для цієї практики. Жанр вуличної фотографії став важливим засобом, що функціонує відповідно до власних принципів суб'єктивної фотографії,

«сформулювавши баланс між коментарями і критикою, описом і записом, де значення були визнані “минуцями”, як і люди на зображеннях» (Bate, 2016, pp. 174–175).

На думку закордонних дослідників, вулична фотографія як доволі суперечливий жанр із багатьма різноманітними значеннями «нагадує губку, що просочується найважливішими компонентами культури» (Belov-Belikov, 2017, p. 11). Власне вулична фотографія в її сучасному розумінні сформувалася в середині 60-х рр. ХХ ст., проте її джерела простежуються із часу появи фотографії (що повністю підтверджує надане нами визначення самого поняття «вулична фотографія»), а протягом подальшого шляху еволюції фотомистецтва вона інтегрувала основні соціокультурні впливи. З моменту виникнення фотографії на її розвиток суттєво вплинуло кілька рухів, зумовлених суспільно-політичними змінами, найбільш важливими з-поміж яких стали:

- пікторалізм (кінець ХІХ ст. — початок ХХ ст.): м'який фокус і живописна естетика; фотографи-пікторіалісти зазвичай знімали міське середовище та повсякденне життя, фіксуючи вуличні сцени й цікаві моменти;
- New Vision (1920-ті рр.): зосередження на формальних елементах фотографії, як-от лінії, форми та візерунки (New Vision-фотографи зазвичай експериментували з кутами та перспективами, щоб створити абстрактні й сюрреалістичні зображення);
- гуманізм (1930-ті рр.): зосередженість на людських емоціях і досвіді (фотографи-гуманісти зазвичай фіксували повсякденні моменти людей у громадських місцях, висвітлюючи труднощі та радощі буденного життя);
- документальний фільм (1930-ті рр.): зосередженість на соціальних питаннях і політичних подіях (фотографи-документалісти переважно фіксували бідність, війну та соціальну несправедливість, використовуючи фотографію як засіб активізації соціальної думки й соціальних змін);
- модернізм (1950-ті рр.): зосередження на естетичних якостях фотографії, приміром, світло, тінь, текстура (абстрактні та мінімалістичні зображення міського середовища);

- постмодернізм (1980-ті рр.): відмова від установлених традицій фотографії (використовувалися іронія й гумор зображення, щоб критикувати суспільство та заперечувати ідею фотографічної правди) (Howarth & McLaren, 2012, p. 78).

Ці рухи не є взаємовиключними, і багато вуличних фотографів зазнали впливу багатьох із них протягом кар'єри. Проте кожен з них представляє окремий підхід до мистецтва вуличної фотографії та має значний вплив на жанр.

Деякі дослідники стверджують, що розвиток вуличної фотографії здобув значний імпульс завдяки сюрреалізму і становить процес, що передбачає ідеальну візуальну демонстрацію всієї концепції сюрреалізму (Franklin, 2016, p. 153). На думку М. Марієн, здатність фотографії репрезентувати когось або щось як водночас присутнє і неprisутнє є суттєвим фактом медіума, що «створює надприродне і психологічне напруження; із цього погляду фотографія — це хитрий двійник, зла копія, встановлена на реальному, що змушує замислитися. Оптичне подвоєння, яке фотографія робить краще за будь-яке медіа, стало центральним у художньому русі, відомому як сюрреалізм» (Marien, 2012, p. 173). Науковець пов'язує цей рух із жанром вуличної фотографії та з терміном Карт'є-Брессона «вирішальний момент», що «залежить від сюрреалістичного акценту на сприйняття і уявлення того, що сюрреалістичне легко вривається в буденне життя» (Marien, 2012, p. 173). Відповідно, акцент вуличної фотографії на моменті відбиває сюрреалістичну відмінність — швидко відмінність знаків сенсу, а не чіткого означення (йдеться про те, що вулична фотографія часто передає сенси та емоції не через точне й чітке означення об'єктів чи ситуацій, а через багатозначність і символізм. — О. М.). С. Сонтаг також наголошує на тому, що найперші фотографії, які можна було б описати як «сюрреалістичні», були вуличними фотографіями, створеними в 1850-ті рр. (Sontag, 1973, p. 40).

Д. Блюменкранц стверджує, що історично вулична фотографія посідала місце між мистецтвом і документальним кіно. У найзагальнішому розумінні вуличну фотографію найкраще можна описати як дослідження міського життя,

приділяючи однакову увагу елементам людини та довкілля. Це може бути поодиноким, практично анонімна акція, або така, коли фотограф стає відомим і, можливо, сприймається як тимчасова присутність (Blumenkrantz, 2024).

Упровадження гуманізму у фотографію означає долучення людського досвіду в сцени, які знімає фотограф. Загалом гуманізм у фотографії — це засіб об'єднання мистецтва й соціального коментаря, мета якого — надавати цінність людському досвіду та допомагати глядачеві бути більш обізнаним. Ця концепція нагадує концепцію художників і візуальних митців, які створюють зображення, максимально наближені до оригіналу. «Гуманістична фотографія» особливо тісно пов'язана з виставкою Е. Штайхена «Сім'я людини» та загалом із документальною традицією в післявоєнній Європі та Північній Америці, що збігається з розквітом гуманістичних, соціальних і політичних організацій на початку — в середині ХХ ст. Проте, на думку Л. Бомон-Майє, «гуманістична фотографія» — це туманний термін, який уводить в оману — не існує формального гуманістичного канону чи школи гуманістичної фотографії (Beaumont-Maillet, 2006, p. 11). Натомість за роботою т. зв. «гуманістичних» фотографів стоїть негласна ідеологія: зосередженість на людині, її гідності та відносинах із повсякденним оточенням. Ці зображення часто виконувались у неформальному, зазвичай ніжному, іноді іронічному стилі, що перебував посередині між реалізмом та ідеалізмом і створював сентиментальний документальний образ. Отже, гуманізм можна вважати ідеологією з фотографічними характеристиками, доволі нечіткими, щоб застосовувати її заднім числом, наприклад «на службі глобального капіталізму» (Vair, 2020, p. 5).

У сучасному теоретико-практичному дискурсі фотомистецтва поширеним є порівняння гуманізму або гуманістичної фотографії з вуличною фотографією. В останній близькості камери до об'єкта зйомки та елемент несподіванки працюють у тандемі, створюючи вражаюче й промовисте зображення (Hadley, 2022, p. 1).

Кінець ХХ — перші десятиліття ХХІ ст. позначилися процесом масштабної цифровізації. Фотографія, як і інші культурні рухи та медіа,

зазнала суттєвих трансформацій унаслідок цифровізації. Сучасні фотографи живуть у світі, де ідеї, фотографії та економічна складова легко перетинають будь-які національні й культурні кордони. Тотальна цифровізація світу призвела до незворотних змін у соціотехнологічних та соціокультурних сферах, змінивши світогляд і звички. Цікавий погляд на цифрову фотографію представляє Р. Гірш, який посилається на ідеї І. Канта про категоричні імперативи, що функціонують як передумова «для прогнозування кінцевої реальності — причин і принципів, які зумовлюють західне мислення» (Hirsch, 2000, p. 414). Нині зображення визначають поведінку, формують ідентичність і моду, а також людські спогади. Фотографії є невіддільною частиною існування сучасної людини настільки нагально, що життя перетворилося на набір зображень, створюючи плутанину між реальним і штучним. Таким чином, розваги, зокрема соціальні мережі, вебсайти для обміну фотографіями та інші засоби масової інформації, є «основною системою відліку, через яку фільтрується досвід» (там само, р. 414), і насправді є складовою тих імперативів, які визначають людські поведінку та звички.

Як частина середовища вулична фотографія також зазнала змін, і у зв'язку з повсюдністю мобільних цифрових пристроїв багато вчених вважають цифрову революцію надзвичайно позитивним явищем, що посприяло переходу жанру на новий рівень. Натомість деякі дослідники вже проголосили «смерть» жанру вуличної фотографії. Фундаментальна концепція фотографії ґрунтується на світлі, що фіксує зображення на певному стику простору й часу. Слід зазначити, що цифрова революція змінила всі старі уявлення про зображення, дозволивши не лише визначати місце та час, а й керувати ними. Це стало можливим, оскільки фотографії тепер записуються в дуальному коді та можуть бути збережені для будь-якого майбутнього пошуку (Hirsch, 2000, p. 414).

Найзначнішим технологічним зрушенням у вуличній фотографії за останні десятиліття стала поява смартфонів. Завдяки камерам, що постійно вдосконалюються, компактним розмірам і постійному підключенню, ці мобільні пристрої

демократизували фотографію та дозволили будь-кому знімати й ділитися вуличними сценами з будь-якої точки світу. Для професійних вуличних фотографів смартфони пропонують новий рівень спонтанності та обережності, дозволяючи їм зливатися з натовпом і фіксувати швидкоплинні моменти, які можна втратити, якщо використовувати більшу та помітнішу камеру.

Іншим суттєвим впливом цифрових технологій на вуличну фотографію стало поширення соціальних медіа та платформ для обміну в Інтернеті. Ресурси, від Instagram та Facebook до Flickr і 500px, створили нові можливості для вуличних фотографів, щоб демонструвати власні роботи, спілкуватися з аудиторією та створювати нові бренди. Водночас вони призвели і до виникнення нових проблем, що пов'язані з конфіденційністю, авторським правом й автентичністю, а також необхідністю створювати контент, оптимізований для лайків і поширень, що зміщує акцент з художньо-естетичних якостей.

Для вуличних фотографів, які віддають перевагу контролю та якості спеціальної камери, поява бездзеркальних камер змінила правила гри. Завдяки своїм компактним розмірам, безшумним затворам і розширеним функціям, як от автофокус із розпізнаванням очей, вбудована стабілізація зображення, означені камери пропонують для вуличної фотографії новий рівень гнучкості та продуктивності, а також можливість перегляду експозиції й глибини різкості в режимі реального часу, що полегшує компонування і зйомку ідеального кадру в ситуаціях, які швидко змінюються.

Ще одна сфера, де цифрові технології трансформують вуличну фотографію, — це штучний інтелект (ШІ) і комп'ютерна фотографія. Вони дозволяють створювати приголомшливі зображення навіть у найскладніших умовах освітлення, пропонують опції автоматичного розпізнавання сцени та виявлення обличчя, розширеного шумозаглушення й обробки HDR. Однак такі технології також викликають питання про роль фотографа у творчому процесі та межі між поліпшенням і маніпуляцією.

У багатьох аспектах розвиток цифрових технологій демократизував вуличну фотографію та

вдоступнив її для широкого кола людей. Однак це також поставило під сумнів традиційну роль вуличного фотографа як досвідченого спостерігача та літописця міського життя.

Завдяки технологічному прогресу й соціально-культурним змінам багато практик, які вважалися незмінними, тепер стали гнучкішими (Belov-Belikov, 2017, p. 28). Іншими словами, сучасні люди фіксують повсякденне життя в громадських місцях і певні незвичайні події за допомогою своїх мобільних телефонів, стаючи справжніми фотографами-практиками з погляду фотожурналістики, документальної та вуличної фотографії. Нині будь-який момент можна записати, надіслати в соціальні мережі та поділитися з мільйонами, але, якщо стан сучасної документальної та фотожурналістики стає нестабільним і хитким, то вулична фотографія априорі є доволі вільною від будь-яких інструкцій. Тим не менш, загальна картина цієї практики також змінюється, але це стосується т. зв. фотографів старої школи, тоді як сучасні фотомитці експериментують із новими способами вираження в межах цифрової фотографії і, зокрема, мобільної фотографії, знаходячи нові стилі, підходи та техніки, які стали б оригінальними чи неординарними, оскільки стає дедалі важче вирізнитись із натовпу.

Завдяки появі смартфонів і соціальних медіа, бездзеркальних камер та ШІ інструменти та платформи, нині доступні вуличним фотографам, значно відрізняються від тих, що були на початку 2000-х рр. Інноваційні технології змінюють мистецтво та практику вуличної фотографії, змушуючи фотографів адаптуватися до нового ландшафту, що швидко розвивається. Проте, за своєю суттю, вулична фотографія завжди буде про мистецтво спостереження, силу оповіді та здатність зафіксувати красу, складність і людяність.

Вулична фотографія ґрунтується на людському елементі, оскільки людські взаємодії становлять основу жанру (швидкоплинний погляд, спонтанний жест чи спільна мить між незнайомими людьми). Сучасні вуличні фотографи — це уважні спостерігачі за людською поведінкою, які фіксують вираження справжніх емоцій. Вони документують універсальний досвід радості,

горя, любові та стійкості, які об'єднують сучасне суспільство. Останнім часом у фотоспільноті дедалі більше уваги приділяється різноманітності та інклюзивності. Сучасні вуличні фотографи своєю роботою кидають виклик стереотипам і підсилюють маргіналізовані голоси. Вони відображають красу розмаїття в усіх його формах, прославляючи різні культури, ідентичності та погляди.

Підсумовуючи можна зазначити, що вулична фотографія в цифрову добу — це яскравий і динамічний вид мистецтва, який відображає пульс суспільства, використовує нові технології, залишаючись вірним своїм корінням, передаючи суть життя в динаміці розвитку соціокультурного простору.

Висновки. Цифрові технології радикально трансформували жанр вуличної фотографії, сприяючи його інтеграції з мультимедійними платформами та мобільними пристроями. Смартфони, соціальні медіа, бездзеркальні камери й обчислювальна фотографія, доповнені ШІ, є ключовими факторами, що сприяють розвитку меж між професійною й аматорською

практикою, надаючи ширшій аудиторії доступ до інструментів візуального експерименту. Адаптивна природа жанру, підсилена швидким технологічним прогресом, не лише зберігає, а й розвиває його здатність до художньої рефлексії соціокультурних процесів сучасності. Вулична фотографія, завдяки синтезу елементів документального, гуманістичного та сюрреалістичного підходів, постає як складний візуальний дискурс, здатний гнучко реагувати на зміни в урбаністичному середовищі, зберігаючи свою актуальність та мистецьку цінність у цифрову епоху.

Перспективи подальших досліджень передбачають детальний аналіз впливу ШІ та обчислювальної фотографії на розвиток вуличної фотографії, а також вивчення соціокультурних змін, зумовлених популяризацією цього жанру в цифровому просторі. Окрім того, наступна розвідка може охоплювати порівняння розвитку вуличної фотографії в різних культурних контекстах, акцентуючи на впливі глобалізації та локальних особливостей.

Список посилань

- Дятлов, Ю. В., & Пустовий, О. М. (2021). Про підходи до вивчення цифрової фотографії і відеозйомки для потреб різних систем освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 198, 100–104. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-198-100-104>
- Канарик, Ю. С., & Панькова, Я. В. (2021). Цивільно-правова охорона фотографічних творів як об'єктів авторського права. *Юридичний науковий електронний журнал*, 10, 116–118. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-10/27>
- Кириченко, М. С. (2019). Пост-фотографія як пост-філософія: “photographic evangelists”. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*, 2, 133–137. <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/14450/20639>
- Кожевніков, О. А. (2018, Листопад, 21). *Дослідження цифрових фотозображень з метою виявлення ознак мон-тажу* [Тези конференції]. Актуальні питання досудового розслідування та тенденції розвитку криміналістичної методики: Тези доповідей всеукраїнської науково-практичної конференції, 91–93. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/07d5c13d-2d16-4c98-9da3-b15ae8d4d9b0/content>
- Повторева, С., & Чурсінова, О. (2016). Феномен фотографії в контексті методології постструктуралізму. *Гуманітарні візії*, 2 (2), 111–116. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/aug/5887/povtorievaviziyi220161.pdf>
- Bair, N. (2020). *The Decisive Network: Magnum Photos and the Postwar Image Market*. University of California Press.
- Bate, D. (2016). *Photography: The Key Concepts*. Berg.
- Beaumont-Maillet, L. (2006). Cette photographie qu'on appelle humaniste. In D. Versavel, L. Beaumont-Maillet, & F. Denoyelle (Eds.), *La Photographie Humaniste, 1945–1968: Autour d'Izis, Brassai, Doisneau, Ronis* (pp. 11–25). Bibliothèque Nationale de France.
- Belov-Belikov, A. (2017). *Contemporary Street Photography: Its Place between Art and Documentary in the Era of Digital Ubiquity* [Master's Thesis, Inland Norway University of Applied Sciences]. <https://core.ac.uk/download/pdf/225917248.pdf>
- Blumenkrantz, D. (2024). The surreal theatrical: street photography on broadway, Los Angeles. *David Blumenkrantz & the one of us project*. <http://david-blumenkrantz.squarespace.com/mfa-thesis-street-photography/>

- Franklin, S. (2016). *The Documentary Impulse*. Phaidon Press.
- Hadley, J. (2022). Street photography ethics. *Ethical Theory and Moral Practice*, 25, 1–12. <https://doi.org/10.1007/s10677-022-10316-6>
- Hirsch, R. (2000). *Seizing the Light: A History of Photography*. McGraw-Hill.
- Howarth, S., & McLaren, S. (2012). *Street Photography*. Thames & Hudson.
- Marien, M. W. (2012). *100 Ideas that Changed Photography*. Laurence King.
- Sontag, S. (1973). *On Photography*. Doubleday.

References

- Diatlov, Yu. V., & Pustovyi, O. M. (2021). On approaches to learning digital photography and videography for the needs of different education systems. *Naukovi zapysky. Serii: Pedagogichni nauky*, 198, 100–104. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-198-100-104>. [In Ukrainian].
- Kanaryk, Yu. S., & Pankova, Ya. V. (2021). Civil legal protection of photographic works as objects of copyright. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 10, 116–118. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-10/27>. [In Ukrainian].
- Kyrychenko, M. S. (2019). Post-photography as post-philosophy: “photographic evangelists”. *Visnyk NAU. Serii: Filosofiia. Kulturolohiia*, 2, 133–137. <https://jml.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/14450/20639>. [In Ukrainian].
- Kozhevnikov, O. A. (2018, November, 21). *Investigation of digital photo images to identify signs of editing* [Abstracts of the conference]. Topical issues of pre-trial investigation and trends in the development of forensic methodology: Abstracts of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference, 91–93. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/07d5c13d-2d16-4c98-9da3-b15ae8d4d9b0/content>. [In Ukrainian].
- Povtoreva, S., & Chursinova, O. (2016). The Phenomenon of Photography in the Context of Poststructuralist Methodology. *Humanitarni vizii*, 2 (2), 111–116. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/aug/5887/povtorievaviziyi220161.pdf>. [In Ukrainian].
- Bair, N. (2020). *The Decisive Network: Magnum Photos and the Postwar Image Market*. University of California Press. [In English].
- Bate, D. (2016). *Photography: The Key Concepts*. Berg. [In English].
- Beaumont-Maillet, L. (2006). Cette photographie qu'on appelle humaniste. In D. Versavel, L. Beaumont-Maillet, & F. Denoyelle (Eds.), *La Photographie Humaniste, 1945–1968: Autour d'Izis, Brassai, Doisneau, Ronis* (pp. 11–25). Bibliothèque Nationale de France. [In English].
- Belov-Belikov, A. (2017). *Contemporary Street Photography: Its Place between Art and Documentary in the Era of Digital Ubiquity* [Master's Thesis, Inland Norway University of Applied Sciences]. <https://core.ac.uk/download/pdf/225917248.pdf>. [In English].
- Blumenkrantz, D. (2024). The surreal theatrical: street photography on broadway, Los Angeles. *David Blumenkrantz & the one of us project*. <http://david-blumenkrantz.squarespace.com/mfa-thesis-street-photography/>. [In English].
- Franklin, S. (2016). *The Documentary Impulse*. Phaidon Press. [In English].
- Hadley, J. (2022). Street photography ethics. *Ethical Theory and Moral Practice*, 25, 1–12. <https://doi.org/10.1007/s10677-022-10316-6>. [In English].
- Hirsch, R. (2000). *Seizing the Light: A History of Photography*. McGraw-Hill. [In English].
- Howarth, S., & McLaren, S. (2012). *Street Photography*. Thames & Hudson. [In English].
- Marien, M. W. (2012). *100 Ideas that Changed Photography*. Laurence King. [In English].
- Sontag, S. (1973). *On Photography*. Doubleday. [In English].

Надійшла до редколегії 29.08.2024

О. В. Місяк

аспірант, Київський університет культури, м. Київ, Україна

О. Misiak

postgraduate student, Kyiv University of Culture, Kyiv, Ukraine